

Landbruget 1872.

Danmark.

Det forløbne Aar har været et meget godt Aar for det danske Agerbrug, godt ved de store Indtægter, det har bragt Landmanden formedelst den store Udførsel og de høje Priser, godt ved den i Reglen rigelige Høst, som er hjerget i de fleste Egne, og som ogsaa stille gode Indtægter i Udsigt for det nye Aar, og godt ved de Fremstridt og Forbedringer, som ere bleve iværksatte eller paabegyndte. At der naturligvis er enkelte mørke Punkter i Billedet er indlysende, men disse ere ikke af nogen dominerende Betydning for det Heles Vedkommende, hvor haardt end Stormfloden den 13de November ramte store Dele af vore sydlige og frugtbare Døer.

Vi skulle nu noget nærmere godtgjøre dette ved at fremdrage de enkelte betydningsfuldere Begivenheder og Hørelser i Aarets Løb paa Agerbrugets Omraade.

I økonomisk Henseende har Aaret langt overgaaet noget tidligere Aar. Paa et andet Sted i dette Hefte have vi meddelt Omfanget af Ud- og Indførslen af de enkelte Varer. Her skulle vi hense til nogle Beregninger over Værdien af Overstudsudførslen i det forløbne Landbrugsaar (∴ fra 1ste Oktbr. 1871 til 30te Septbr. 1872) sammenlignet med Værdierne af de foregaaende Aars Overstudsudførsel (∴ Udførslen efterat Indførslen er fradraget). Benyttes til Værdiberegningen

Gjennemsnitspriserne af vedkommende Aars Kapitelstaxter, da faaes at Danmarks Kornsalg af Høsten

1864	indbragte omtrent	15	Millioner Rigsdaler		
1865	—	—	11 ³ / ₄	—	—
1866	—	—	17 ⁴ / ₅	—	—
1867	—	—	16 ¹ / ₃	—	—
1868	—	—	13 ¹ / ₄	—	—
1869	—	—	17 ¹ / ₃	—	—
1870	—	—	15 ¹ / ₄	—	—
1871	—	—	25	—	—

I Virkeligheden er Værdien imidlertid større, idet Prisen paa vort udførte Korn er højere end Kapitelstaxten, og vi komme derfor Sandheden nærmere ved at basere Beregningerne paa de Priser, som ere meddelte i det statistiske Bureaus Aarsberetninger, og som ere udregnede efter „Priser paa Varer i Partier til Udførsel“ udgivne af Kjøbenhavns Mæglere og af „Kjøbenhavns Torve- og Havnepriser“. Gjøres dette, da faa vi, at Værdien af vor Overskudsudførsel af Kornvarer i Landbrugsaaaret $\frac{1}{10}$ 1871 til $\frac{30}{9}$ 1872, altsaa af Afgrøden 1871, beløber sig til over 27²/₃ Million Rigsdaler. Ogsaa Værdien af vor Overskudsudførsel af Dyr og Fedevarer er meget stor i det forløbne Aar. For at give en Oversigt over Værdien af de forskellige Udførselsposter have vi paa høstaaende Side sammenstillet Værdien af Overskudsudførslen af Korn, Dyr og Fedevarer i det forløbne Landbrugsaar, sammenlignet med Gjennemsnittet af de foregaaende 5 Finantsaar 1866—71.

Af denne Sammenligning fremgaaer, at Værdien af vor Udførsel af Kornvarer har været $\frac{1}{3}$ Del større, og af vore Dyr og Fedevarer endog henimod dobbelt saa stor som almindelig; af Smør har den været over dobbelt saa stor, og af levende Svin 5—6 Gange saa stor.

Naturligvis er den stærke Stigning ikke et ligefrem Udtryk for Agerbrugets og Husdyrbrugets Fremskridt, og skyldes selvfølgelig for en væsentlig Del flere heldige sammenstødende Omstændigheder: en heldig Kornhøst, høje Priser, tidlig og i de

Værdien af vor Overskudsudførel i

	Landbrugsaaret 1871—72.	Gjennemsnit af Finantsaarene 1866—71.
Hvede	6,162,000 Rb.	3,784,000 Rb.
Rug	5,255,000 —	1,355,000 —
Bug	8,963,000 —	8,313,000 —
Havre	3,372,000 —	2,839,000 —
Erter	344,000 —	173,000 —
Biffer	21,000 —	1,000 —
Boghvede	9,000 —	÷ 1,000 —
Malt	24,000 —	35,000 —
	<hr/>	<hr/>
Uformalet	24,150,000 Rb.	16,499,000 Rb.
Hvedemel	2,209,000 Rb.	1,660,000 Rb.
Rugmel	958,000 —	705,000 —
Bugmel	342,000 —	282,000 —
	<hr/>	<hr/>
Formalet	3,509,000 —	2,647,000 —
	<hr/>	<hr/>
Salt Kornvarer	27,659,000 Rb.	19,146,000 Rb.
Heste	2,597,000 Rb.	2,334,000 Rb.
Hornbøg	6,438,000 —	4,243,000 —
Kalve	49,000 —	19,000 —
Faar	312,000 —	25,000 —
Svin	3,624,000 —	652,000 —
Flæsk	2,265,000 —	2,156,000 —
Rjød	230,000 —	227,000 —
Emør	8,056,000 —	3,900,000 —
	<hr/>	<hr/>
Dyr og Fødevarer	23,571,000 —	13,556,000 —
	<hr/>	<hr/>
Salt Korn, Dyr og Fødevarer	51,230,000 Rb.	32,702,000 Rb.

fleste Egne rigelig Sommergræsning osv.; men hvis vort Agerbrug og Husdyrbrug ikke i de senere Aar havde udviklet sig stærkt og sundt, vilde de heldige tilstødende Omstændigheder ikke paa nogen Maade have kunnet fremkalde et saa stort Resultat. Tillige vil man med Glæde lægge Mærke til, at vor Udførsel peger hen paa, at det navnlig er paa Husdyrholdets Omraade at de største Fremskridt have fundet Sted, thi kun ved Fremskridt paa dette Omraade kan man med fuld Tilfredshed se paa at ogsaa vor Udførsel af Korn er i Stigning, da vi i vel holdte og rigelig fodrede Besætninger have den bedste og solideste Værgelse for Vedligeholdelsen af Jordens Frugtbarhed, det bedste Middel mod at misbruge Kornproduktionen til Koldrift. Som foranstaaende Tabel viser, nærme vi os den Tid, da Overskuddet af vort Husdyrhold vil indbringe Landet lige saa stor en Sum som Overskuddet af vor Kornproduktion, men selv dette Maal maa betydelig overskrides, inden der kan være Tale om, at der er kommet det rette Forhold ind mellem vort Husdyrhold og vort Kornsalg. Naar vi, bortset herfra, skulle rette nogen Anke mod det store Kornsalg, da er det nærmest den, at Udførslen af formalet Korn ikke i det sidste Aar har været i en stærkere Stigning, og at Udførslen af Havre endnu er saa betydelig, thi denne Sæd berøver vor Jord for megen Kraft i Forhold til det Pengeudbytte, den giver ved Kornsalg, og en stærk Havreudførsel er næsten altid en Blet paa et Lands agronomiske Tilstand. Ligesaa er der endnu betydelige Fremskridt at gøre med Hensyn til Kvaliteten af vort Korn til Udførsel, navnlig hvad Bygget og Hveden angaaer.

Vende vi os dernæst til Enkelthederne i Danmarks Landbrug, da har ogsaa det forløbne Aar bragt direkte Fremskridt i vor Husdyravl og vort Husdyrhold. Der lægges større Vægt paa Udviklingen af gode Stammer, dels af Landets egne Racer, dels af fremmede Racer. Landmandsmødet i Nykjøbing har Vidne herom, og flere af de udstillede Tillægsdyr saavel blandt Hestene som Kvæget solgtes strax eller senere til høje Priser. Ogsaa de Anglerkøer, Korthornstyre og Ayrshiretyre og Kvier, der bort-

auktioneredes, fandt god Affætning. Blandt de Stammer, der ere blevne grundlagte i det forløbne Aar, skulle vi nævne en Stamme af jydsk Kvæg hos Lehnsgreve Knuth-Knuthenborg, en Stamme af Ayrshirekvæg hos den unge Greve Ahlefeldt-Laurvig paa Langeland og en Stamme Korthornskvæg hos Forpagter Lange paa Margrethesminde ved Svendborg. Samtidig kunne vi heldigvis tilføje, at den smukke Stamme af Breitenburger-Kvæg, som Etatsraad Tesdorpf med saa stort Held har dannet sig paa sine sydlige Gaarde ikke, saaledes som det første Kynge sagde, gik tabt ved Stormfloden d. 13de Novbr.

Fodringsspørgsmaalet bestjæftiger Landmændene meget stærkt, som naturligt er, naar Forbruget af Kraftfoder er i stadig Stigning, og det kan med Grund kaldes Tidens vigtigste økonomiske Spørgsmaal for Landmændene; foruden den større Mængde Korn og Fabriks-Affald, der aarlig opfodres, er Forbruget af Mælkfoder nu steget saa stærkt, at skjønt vore Mælkølser ere udvidede, saa indføres nu over 6 Millioner Pd., medens vi for saa Aar siden udførte et lignende Kvantum. Den Udsigt, der for et Par Aar siden var til at faa en Foderforsøgsstation knyttet til Landbohøjskolen, er foreløbig tabt, og dette maa beklages, da der sikkert med Tiden vil kunne vindes meget ad denne Vej, om end de Resultater, de tykke Forsøgsstationer hidtil have givet, ikke ere af stor umiddelbar Betydning for det praktiske Liv.

Ved Gjennemsynet af vore Udførselstabeller vil man sikkert med størst Forundring og Glæde dvæle ved, at vor Smørudførsel i det forløbne Aar har været dobbelt saa stor som tidligere. Grunden hertil kan ogsaa kun for en Del forklares af Aarets heldige Fodrings- og Græsningsvilkaar, thi disse kunde ikke i og for sig bevirke en saa stærk Stigning; en væsentlig medvirkende Grund er imidlertid at søge i de store Fremstridt, som vor Mejeridrift saavel paa større som mindre Gaarde har undergaaet i den sidste halve Snes Aar; men det er egentlig først iaar, at vor Udførsel har baaret kjendelig Spor deraf, fordi de nærmest forløbne Aar have været mer eller

mindre uheldige Foder- og Græsaar, og derfor viser Frem-
 skridtet sig iaar saa overraskende stærkt. Vor Overskuds-
 udførsel af Smør var nemlig

1864—65 . .	36,946 Tdr.
1865—66 . .	40,679 —
1866—67 . .	36,071 —
1867—68 . .	37,975 —
868—69 . .	37,900 —
1869—70 . .	47,717 —
1870—71 . .	40,005 —
1871—72 . .	81,924 —

Om derfor end de nærmest kommende Aar, i hvilke vi
 ikke til Stadighed kunne vente saa heldige Græsningsvilkaar,
 atter ville vise en noget formindsket Smørudførsel, saa tør man
 imidlertid nok forudsætte, at den vil holde sig betydelig højere
 end de foregaaende Aar, saa meget mere som Sandfen for
 denne Gren af Landmandens Bedrift breder sig stærkt ned
 blandt de mindre Jordbrugere, der ere Indehavere af Hoved-
 mæscen af Landets Kvægbesætning. Angaaende de sidste Aars
 Fremskridt i Mejeridriftens Enkeltheder kunne vi henvise til
 Prof. Segelkes Foredrag ved Landmandsmødet (VI. Bind,
 Side 454), og skulle her blot bemærke: Koldtvandsmetoden
 breder sig mere og mere; det første Femejeri er bygget
 iaar (Prop. Søtoft, Glibing Mølle); Handlen med dansk
 Smør i Blikdaaser til oversøiske Steder har i det for-
 løbne Aar taget et meget stort Opsving; flere og flere Smør-
 udstillinger afholdes; Mejeriasistenternes Tal forøges, men
 endnu er det dog kun et mindre Antal af vore Landbofor-
 eninger, der have benyttet sig af dette fortrinlige og heldige
 Middel til at hjælpe Mejeridriften op i deres Egn.

Støttet af de høje Kjødpriser er der i det forløbne Aar
 lagt en forøget Vægt paa Kvægfødning saavel til Hjemme-
 forbrug som til det engelske Marked, hvortil Udførslen i Løbet
 af de sidste 4 Aar er steget til det 3 dobbelte (fra 4,500 Stkr.
 til 13,500 Stkr.), og da Stigningen har været jævn, vil den
 sikkert vedblivende voxe, saafremt Priserne holde sig. — Priserne

paa Malkesøer have været meget høje paa Grund af den gode Sommergræsning, og da Høavlet til Vinterbrug var stort og godt, holdt Priserne sig i Efteraaret. — Svinefedningen har taget et overordentlig stærkt og pludseligt Opsving; skjønt Flæskudførslen ikke var mindre ifjor end almindelig, blev Overstudsudførslen af levende Svin dog over 5 Gange større end almindelig. Priserne paa Flæsk vare vel en Tid temmelig lave, men de steg senere. — Hestehandlen har været meget levende og Priserne meget høje; uagtet man maatte vente, at den ualmindelig stærke Hesteudførsel 1870—71 havde udtømt vore Hestebeholdninger, saa udførtes der dog endnu ifjor flere Heste end i Gjennemsnit af de foregaaende 7 Aar. Det nedlagte Frederiksborg Stutteri gik over i private Hænder (Statsr. Tietgen) og søges af ham opretholdt ved at sættes i Forbindelse med en Bortlodning af de unge Dyr. Bæddelsøbanerne ere blevene brugte baade i Fyen og paa Sjælland, men med en kjendelig mindre Deltagelse fra Publikums Side end i de foregaaende Aar.

Forbrugen af kunstig Gjødning er i stærk Stigning; der er saaledes i det forløbne Aar indført 12,436,222 Pbd. imod 8,667,387 Pbd. i det foregaaende Aar. En væsentlig Grund til dette forsøgede Forbrug ligger naturligvis i at flere og flere komme til Erkjendelse af, at det er en væsentlig og fordelagtig Støtte for Opfyldelsen af de stedse stigende Fordringer til Jorden; men en meget væsentlig Grund ligger ogsaa i, at Landmændene og navnlig de mindre Jordbrugere føle sig betryggede mod Forfalskninger ved at indtræde i de Foreninger for Indkjøb af kunstig Gjødning, som nu omslutte den største Del af Landet. Disse Foreninger have derfor en stærk Tilgang, hvilket vil fremgaa af følgende korte Oversigt over nogle af hine Foreningers hidtidige Virksomhed. Den ældste af dem, den jydskke Forening, talte i sit første Virksomhedsaar

d. 1ste Novbr. 1870	582	Medlem.	med	55,670	Tdr.	Ed.
—	1871	1130	—	—	82,082	—
—	1872	1643	—	—	104,008	—

3 Gjennemsnit dyrkede hvert af Medlemmerne 1870 163 $\frac{1}{2}$ Td. Land og 1872 kun 63 Tdr. Land, saa det navnlig er af mindre Jordbrugere at Tilgangen forholdsvis har været stor. Foreningen fordelte i Aaret

1870 2,208,200 Pbd. Superfosfat

1871 3,738,400 — — 155,600 Pbd. Guano og 90,900 Pbd. Benmel.

1872 5,212,400 — — 99,800 — Guano og 105,800 Pbd. Benmel, samt

342,000 Pbd. sur fosforsur Kalk.

Foreningen for Fyen talte i sit første Virksomhedsaar

d. 1ste Oktbr. 1870 210 Medlemmer med 17,539 Tdr. Ld.

— 1871 361 — — 24,773 —

— 1873 416 — — 27,478 —

3 Gjennemsnit dyrkede hvert Medlem i Foreningens 1ste Halvaar 109 Tdr. Land, medens de nu i Gjennemsnit dyrke 66 Tdr. Land, saa Tilgangen ogsaa her fortrinnsvis har fundet Sted af de mindre Jordbrugere. Foreningen har fordelt i Aaret

1870 529,000 Pbd. Superfosfat og 107,946 Pbd. Guano

1871 705,000 — — og 134,030 — —

og 1872 ialt 938,315 Pbd. Superfosfat, sur fosforsur Kalk, Benmel og Perugano.

Foreningen i Holbæk Amt begyndte sin Virksomhed 1871 med 155 Medlemmer og tæller nu 275 M. med 23,209 Tdr. Land. Den fordelte i 1871 700,009 Pbd. og i 1872 1,181,726 Pbd. Handels-Gjødning af forskjellig Slags, hvoraf dog Superfosfat udgjorde Hovedmassen ligesom ved de 2 foregaaende Foreninger.

Ogsaa ved de andre Gjødningeforeninger er Forbruget i stærk Stigning. Enkelte af dem f. Ex. Volland-Falsters Foreningen, har udstrakt sin Virksomhed til Fællesindkjøb af Fodermidler, og denne Forening, der tæller 368 Medlemmer med 34,411 $\frac{1}{2}$ Td. Land, altsaa i Gjennemsnit 93 $\frac{1}{2}$ Td. Land,

har ifjor indkjøbt 128,000 Pd. Rapsfager, 51,000 Pd. Hørfrøfager og 91,080 Pd. Palmefager.

Alle Foreningerne benyttte naturligvis Analysen i temmelig betydeligt Omfang, og det er derfor klart, at et saadant kontrolleret Fællesindkjøb kan skaffe gode Varer og i Reglen billige Priser; naar der undertiden er hørt Klage over, at Priserne ere for høje, da kan dertil kun svares, at Grunden dertil ikke ligger i selve Institutionens Karakter.

I Slutningen af Aaret er der af D^r H^r.r. Udgivere af Landmandsbladene og af Gartner Wendt ved Roeskilde oprettet et Kontor for Fællesindkjøb af undersøgt Markfrø, og som de væsentlige Fordele, der ville kunne naaes ved at benytte Kontoret, anføres, at man derved sikrer sig bedste Slags Frø og billige Priser, idet der kun vil blive krævet Indkjøbsprisen med et Tillæg af 3—5 pCt. Provision for Arbejdet og Udlæget ved Indkjøb, Fordeling, Undersøgelse og den betydelige Risiko, som Kontoret løber. Det er klart, at kun en meget stor Tilslutning fra Landmændenes Side kan holde Kontoret skadesløst, og naar der sees hen til de meget hyppige Klager over daarligt Frø, maa man ogsaa vente, at dette Hjælpe-middel, der her stilles til Landmændenes Benyttelse, vil blive brugt rigelig. Den Offentliggjørelse af Undersøgelse og Resultater, som aarlig vil blive udfærdiget af Kontoret, vil utvivlsomt bidrage til at bringe Orden og Sikkerhed ind i Frøhandlen. — Det Kontor for Undersøgelse af Markfrø, som Redaktør Møller-Holst med temmelig store Ofre oprettede for et Aarstid siden, har fortsat sin Virksomhed og ved sine smukke Samlinger paa Udstillingen i Kjøbenhavn og Nykjøbing utvivlsomt bidraget til at forøge Landmændenes Opmærksomhed paa denne meget væsentlige Sag.

Efterat Beretningerne om det store Udbytte, som Røesukkerfabrikkerne i Udlandet nyde, i flere Aar havde lydt til os, efterat „Ugekrift for Landmænd“ gennem hyppige Meddelelser om denne Sag havde yderligere vaakt Interessen for den, og efterat Spørgsmaalet i Vinteren 1872 var

bleven drøftet i Landhusholdningssekskabet, har der i Foraaret dannet sig 2 Selskaber for Oprettelsen af Sukkerfabrikker, begge disponerende over store Kapitaler, og begge ledede af særdeles dygtige og ihærdige Kræfter. Skjønt begges Virksomhed organiseres efter helt modsatte Principer, synes de dog heldig at undgaa de Farer, navnlig for de mindre Jordbrug, som en hensynsløs Fabrikvirksomhed af denne Art ellers kunde føre med sig og har ført med sig flere Steder i Udlandet, og man maa under dette Vilkaar ønske dem Held og Fremgang.

I det forløbne Aar har der tillige dannet sig et Aktieselskab for Dyrkningen af Cikorie-rødder. Det har kjøbt Sønderføgaard, og der er sluttet Afford om fra den nævnte Ejendom at levere fra Efteraaret 1873 500,000 Pd. Cikorie-rødder aarlig til en Fabrik i Kjøbenhavn. Det er en Kultur, som utvivlsomt vil vise sig indbringende, og naar den saa længe har ladet vente paa sig, skjønt den allerede for flere Aar siden med Held er forsøgt paa flere Steder i Landet, da ligger Grunden sikkert i Mangel paa Tørreovne. Den første af denne Art indrettes nu ved Kjøbenhavn; men slige Ovne maa imidlertid ligge nogenlunde i Nærheden af de Egne, hvor Rødderne avles, og skal Dyrkningen saa en Udbredelse af nogen væsentlig Betydning for Landet, maa flere Tørreovne rejses i andre Egne.

Indvinding af nyt Land, dels gjennem Soudtørringer dels ved Inddæmninger af Havvige, er fortsat med stærkt forøget Kraft i 1872, men er desværre altfor meget Gjenstand for temmelig løse Pengespekulationer, hvor de interesserede Parter hurtigst mulig ville lukrere, og de nøjagtige Forundersøgelser, de grundige Forarbejder og den Soliditet i Arbejdets Udførelse, som unægtelig burde være uestergivelige Fordringer, hvor saa store Kapitaler bringes i Anvendelse, savnes desværre altfor ofte, hvorfor ogsaa saa mange af disse Foretagender ingenlunde kunne siges at være lykkedes. Tilmed har et særligt og uforudseligt Uheld ramt mange, saavel ældre som yngre Inddæmninger paa Sydkysten af vore Døer, nemlig Stormfloden

den 13de Novbr., og ihvorvel der er taget fat med Kraft for at udbedre Skaden, vil der dog i Reglen hengaa Aar, inden denne forvindes. Af større Foretagender skulle vi nævne: Udpompningen af det delvis tørlagte Bøto Noer paa Falster, hvilket Arbejde, der var forberedt og iværksat med saa megen Dugtighed og Grundighed, desværre led meget ved Stormen; Tilkultivering af Saunsøvig ved Nakstov; Søborg Sø, hvis fuldstændige Tørlægning ved store Kanaler med Havfluser blev paabegyndt i Efteraaret; Saltbælvig, tildels mislykket, men paa hvis kvælstofholdige Tørvebund der nu søges baseret en Tilvirkning af svovlsur Ammoniak; en projekteret Udtørring af Kammefjord; den paabegyndte Udtørring af Kolindsund; den fuldførte Tørlægning af Tastum Sø; en paany iværksat Udtørring af en Del af Nisum Fjord; en projekteret Udtørring af Albuebugten paa Fensø osv.

Af Fremskridt paa Redskabs- og Maskinomraadet skulle vi fremhæve, at der iaar er anskaffet et Dampdyrkningsapparat af Lehnsgreve Knuth-Knuthenborg, der velvillig lod det arbejde ved Landmandsmødet i Nykjøbing; det er af Fomlers System, men ikke af den nyeste Model. Dette er derimod Tilfældet med det Sæt, som er anskaffet af Fabrikken „Holland“, og Apparatets Godhed, og de Forhold, hvorunder det der kommer til at arbejde, vil sikkert godtgjøre, at Dampdyrkning ogsaa kan være fordelagtig her i Landet. — Af Damptærstemaskinerne er der anskaffet mange, dels til eget Brug, hvor da to eller flere Landmænd have forenet sig, dels af Entreprenører. De arbejde næsten overalt til Landmændenes Tilfredshed, især de nyere engelske Maskiner fra Marshall & Son, Clayton, Shuttleworth & Co. og Hornsby; de levere rent, smukt, vægtigt Korn for en temmelig billig Betaling. Intet Under derfor, at Begjæret efter disse Maskiner ikke kunde tilfredsstilles strax efter Høst og i Efteraaret, da saa Mange ved deres Hjælp vilde have profiteret af de høje Kornpriser. Dampens Anvendelse i Mejerierne, særlig støttet af Docent Fjords nye Undersøgelser og Apparater, vinder ogsaa stærk

Udbredelse. — Et endnu stærkere Begjær hørte man dog umiddelbart før Høst efter Mejemaskiner, dels fordi Høsten kom pludselig, dels fordi Lønnen var stegen, dels fordi man frygtede for Mangel paa Høstarbejdere, men ogsaa fordi Landmændene faa mere og mere Tillid til dette Redskabets Nytte, efterhaanden som hvert Aar bringer nye Forbedringer. En Mængde Maskiner bleve derfor solgte; i Reglen hørte man kun Tilfredshed med det Arbejde, de udførte, og Aaret 1872 har derfor ventelig givet dette Redskab ikke blot en foreløbig Anvendelse, men et varigt Fodfæste paa den danske Jord. — Med Hensyn til de øvrige Redskaber har Aaret ikke bragt noget væsentligt Nyt; en Plov med roterende Muldsjæl, som almindelig antages for en ny Ide, er et gammelt og sikkert uheldigt Redskab. Hansens Bloksaamaskine til Koefrø anbefales almindelig. Larsens Vendeplov er en smuk Forbedring af Lowcocks Vendeplov, men vil næppe finde synderlig Udbredelse paa vore temmelig flade Jorder. — Den første større Redskabsprøve (med Plove, Harver og Grubber) for hele Landet fandt Sted ved Landmandsmødet. Desuden have flere lokale Foreninger foranstaltet Plovprøver og Præmiepløjninger, om hvilke Frederiksborg Amts og Silkeborgs Landbosforeninger have offentliggjort korte Beretninger i Ugefrist for Landmænd*).

Aaret har været rigt paa Møder og Udstillinger knyttede til Landbruget. Om det smukke og vellykkede Landmandsmøde i Nykjøbing er gjort udførlig Rede i forrige Bind. Ved det store nordiske Industrimøde i Kjøbenhavn indtog Udstillingen af Landbrugsredskaber og Produkter en ret hæderlig Plads, uden dog at bringe ret meget Nyt af særlig Betydning; en ejendommelig Form af en der udstillet Graveplov er endnn for lidet udviklet, til at nogen bestemt Mening om dens Brugbarhed kan have; i hvert Fald vil den næppe kunne bringes til at egne sig for Hestekraft. I den store Produktudstilling,

*) Angaaende Frederiksborg Amts Plovprøve vil næste Hefte af Tidsskriftet meddele en udførlig Beretning.

som Haveselskabet havde foranstaltet i Kjøbenhavn fra 5te—9de Oktbr., var der ogsaa en Udstilling af Markprodukter til Foder og Fabrikbrug samt hjemmeavlet Fros, og denne vidnede om Fremskridt siden den forrige Udstilling af samme Art, der afholdtes 1863.

Af Institutioner, særlig knyttede til Agerbruget, skulle vi nævne:

Det kgl. Landhusholdningselskab, hvis Medlemstal er i en stadig Stigning, hvilket samtidig er en Anerkjendelse af Selskabets Virksomhed og et Vidnesbyrd om, at Landmændene mere og mere føle Trang til at slutte sig sammen i et større, mere formaaende Selskab, for at sætte dette i Stand til at være et støttende og ledende Midtpunkt for de mange Forbedringer og Fremskridt, som Agerbruget nu kræver for at hævde sin Plads i den store økonomiske Kæmpestrid. Ved den Forandring, som Selskabets Love have undergaaet i det forløbne Aar, og hvorved Dannelsen af et Bestyrelsesraad sætter det i mere umiddelbar Forbindelse med de Kredse af Landmænd, der samles i de forskjellige Landboforeninger, vil ventelig denne Selskabets Opgave som Støtte og Leder for det fremadskridende Agerbrug end yderligere kunne fyldestgøres.

Det danske Hedeselskab, som nu har bestaaet i 7 Aar, udfolder ogsaa en stor og sikkert heldbringende Virksomhed for Jyllands vidtstrakte og vidtspredte Hedeegne. Selskabet søger at fremme Hedernes Benyttelse, ikke ved selv at dyrke, men ved at støtte og vejlede, navnlig ved Engvandingforetagender og ved Skovplantning; desuden lader det foretage hedegeografiske Undersøgelser, lader søge efter Mergel og har sin Opmærksomhed henvendt paa Kommunikationsforholdene i Heden, og ved disse Midler fremstaffer det et Kjendskab til Heden, som sikkert baade direkte og indirekte vil komme denne til Nytte. I de 7 Aar er der ved Hedeselskabets Medvirkning og ved dets særlige Tilskyndelse udført Vandingskanaler af ialt 21 Miles Længde, hvorved 4200 Tdr. Land vandes; der er anlagt 10 Planteskoler med et Areal af 14 Tdr. Land, og der er dannet

16 Plantningsassociationer med et samlet Areal af 4—5000 Tdr. Land, hvoraf der i Foraaret 1872 var tilplantet 277 Tdr. Ed. og tilsaet 356 Tdr. Ed., foruden at der ved de fleste af dem var anlagt en Planteskole. Selskabet modtager Understøttelse af Staten og tildels af det Classenske Fideikommiss, men dets betydelige Udgifter maa iøvrigt bæres af Medlemsbidragene, som i det forløbne Aar ere naaede op over 7000 Rbd.

Midlerne til Ungdommens Udvikling benytttes i stærkt stigende Maal. Den egl. Vet.- og Landbohøjskole ved Kjøbenhavn er i de sidste Aar besøgt af en Mængde unge Landmænd, saa at selv enkelte Læremidler, navnlig Laboratoriet og Tegnesalen, i denne stort anlagte og rigt udstyrede Anstalt allerede nu vise sig for indskrænkede. I en ikke mindre Grad voxer Sandsen hos de mindre Jordbrugere til at skaffe deres Sønner den almindelige fagmæssige Uddannelse, som Tiden vil kræve af dem som vordende Statsborgere og Jordbrugere; hvert Aar sendes et stedse stigende Antal af unge Bønder sønner til de i alle Egne af Landet i de sidste 10 Aar oprettede Landhøjskoler og Folkehøjskoler, og selv om end de fleste af disse sidste ikke lige frem meddele Undervisning i Agerbruget, saa have dog mange af dem en ikke mindre Betydning for det, idet de samtidig med at vække og udvikle Kræfterne hos de Unge tillige styrke Sandsen for og Kjærligheden til disses fremtidige Livsgjerning, Agerbruget.

Men foruden de ovenfor nævnte Goder og Fremskridt, som Aaret 1872 har bragt det danske Agerbrug, er der endnu en Begivenhed, som knytter sig til dette Aar, og som forhaabentlig vil blive af ikke mindre Betydning for Landboskoleholdenes heldige Udvikling, — det er det Arbejderrøre, som allerede fra Aarets første Dage bredte sig ud fra Byerne til Landet, og som maa siges for Landets Bedkommende at have været en sund og heldig Bevægelse; thi uden at udsteje til saadanne nedbrydende og ødelæggende Omvæltninger, som dem fremmede Lande og store Byer andesteds have været Vidne til, har Arbejderrøret dog været stærkt nok til at bringe Lærerne til med Alvor at rette sig mod dette Samfundets overor-

dentlig vigtige Forhold, og til at bringe den Erkjendelse til Klarhed hos Hovedmassen af Arbejdsgiverne, at det ikke længer er rigtigt at bibeholde de lave Lønninger, som gaves for 25 Aar siden, samtidig med at Priserne paa Livets Fornødenheder ere stegne stærkt. Vi se derfor, at Lønningerne iaar til de gifte Folk og Daglejerne ere stegne i saa at sige alle Landets Egne, nogle Steder 10 pCt., andre Steder endog indtil 25 pCt.; hertil har ogsaa det hidraget, at Aaret saavel ved en større Velstand blandt Landmændene som ved et heldigt Vejr har været gunstigt for Udførelsen af mange nye Forbedringer og Foretagender baade paa Marken og ved Bygningerne, baade paa Landet og i Byerne, baade ved nye Jernbaner, Indæmninger og Udtøringer af Søer osv.; og samtidig med at Tilgangen af fremmede navnlig svenske Arbejdere, har været mindre, fordi de for største Delen gik til Kiel, Holsten og Nordtyskland, ere ogsaa mange danske Arbejdere dragne til de nævnte Steder. Men at ogsaa Humanitetshensyn have gjort sig gjældende ved Lønningsforhøjelserne, og at Beredvilligheden til at hjælpe paa Arbejderens hidtidige mindre heldige Stilling i og for sig er voxet, fremgaaer uomtvistelig af de mange Foranstaltninger, der i saa Henseende ere satte i Værk, og blandt hvilke vi blot skulde nævne Oprettelsen af Alderdomskasser, hvortil Kommunerne yde Bidrag, Oprettelsen af Spare- og Raanekasser, Hjælp med Raad og Daad for at bringe Husmændene til at dyrke deres Smaalodder bedre, i hvilken sidste Retning særlig maa fremhæves Bestræbelserne af Fyens Stifts patriotiske Selskab og af Sorø og Præstø Amters Landboforeninger, samt Uddelingen af de af Regjeringen til Husmandslodders Dyrkning for første Gang bevilligede Præmier, og endelig at Selskabet for Havedyrkningens Fremme med Indenrigsministeriets Understøttelse har udsat en Belønning af 200 Rdl. for en fyldestgjørende affattet „Vejledning for den mindre Jordbruger i Dyrkningen af de saakaldte Handels- og Fabrikplanter, samt i Frøavl“.

J. E. la Cour.

Sverrig.

Sverrigs Jordbrug er i en stadig Fremadstriden. Siden det tunge Aar 1868, hvori Nød og Glendighed herskede overalt, og hvor selv mere velstaaende Jordbrugere næsten mistvivlede om, at det overhovedet kunne lønne sig at dyrke Jorden paa andre Steder end i de af Naturen mest begunstigede Egne af Landet, er det nu efterhaanden bleven klart for Alle, at det just er Jordbruget, som skal høre Landet, og at de Kapitaler, som saavel af den enkelte Mand som af Staten anvendes for at udvide og forbedre Jordbruget, ikke ere spildte, men tvertimod ville bære rige Renter.

Til denne hurtige Fremgang bidrage naturligvis for en meget stor Del de frugtbare Aar, vi have havt, og det sidst forløbne Aar maa regnes til et af de bedste for den største Del af Landet.

Efter 1ste Januar 1872 bragte Vinteren med kun enkelte korte Afbrydelser vedvarende mildt Vejr, og vi maa i mange Henseender kalde en saadan Vinter, hvor Jorden ikke er fastfrosen og Vejene oplødte, uheldig for den svenske Bonde; i alt Fald synes han ikke om den. Al Transport af Vejene bliver besværlig saavel med Sæden som med Trævarerne, og da Havrefalget fra Jorden og Tømmerfalget fra Skovene endnu de fleste Steder udgjør den svenske Landmands vigtigste Indtægtskilder, kan det ogsaa ofte volde ham betydelige Vanstieligheder, og ikke sjældent ligefremme Tab, naar Vejene ere oplødte, og navnlig, naar den stenede ujævne Skovbund med de mange sumpige Mosehuller ikke er fastfrosen og dækket med et Snelag, som gjør det muligt med Oxerne at flæbe de store Tømmerstokke ud til Vejene. Imidlertid er en mild Vinter dog sikkert i det Hele at foretrække for en Vinter med uafbrudt stræng Frost. Thi ikke blot forslaaer Foderet langt bedre til Kreaturerne, og disse holde sig ved bedre Huld; men ogsaa Brændsel spares, og selv her i det hidtil saa skovrige Sverrig begynder man nu at paastjønne enhver Besparelse

af Brændsel, der ogsaa i de sidste Aar regelmæssig er steget i Pris tilligemed alle andre Skovprodukter.

Kort før Paaske havde vi her, ligesom i Danmark, stærkt Snefald med Blæst og Kulde; men denne Sne voldte naturligvis den Gang kun Besvær, og forsinkede Foraarets Begyndelse betydeligt. Imidlertid kom dette dog saa tidligt, at de Mange, der paa Grund af den tidlige stærke Frost det foregaaende Efteraar vare blevne hindrede i at fuldføre deres Efteraarspløjning, nu i god Tid kunde faa Alt pløjet og begynde Baarsædens Bøgning. Saatiden trak imidlertid længe ud paa Grund af en Del Forsinkelser ved Regn, og der var paa mange Steder meget længe mellem den første og den sidste Havre, der blev saet. Alligevel kom Alt godt op, da Jorden var fugtig, og da Vejret hele Forsommeren var mildt uden at nogen betydelig Nattefrost skadede Værten, ligesom jævnlige Tordenbyger i de allerfleste Egne stadig forfriskede Planterne og hindrede Jorden i at blive for tør, vøgede saavel Vintersæden som Baarsæden i Reglen (dog med enkelte Undtagelser i Egne, som Tordenskyerne stadig gik forbi) godt til, og Rugen samt den først saaede Baarsæd modnedes tidlig og kom, saagodt som overalt, godt i Hus. Den senere saaede Baarsæd, navnlig Havre, modnedes derimod i de mellemste og nordlige Egne meget sent, og da her i September faldt megen Regn, var det ofte besværligt at faa den sidst høstede Sæd tørret. I mange Egne blev megen Havre staaende ude hen i Oktober Maaned og skadedes naturligvis betydeligt ved den saa at sige stadige Regn, der umuliggjorde en fuldstændig Gjennemtørring af Regene.

Da Høsten mange Steder varede saa længe, blev der ofte god Tid til midt under Høsttiden at begynde Saaningen af Vintersæden. Meget blev derfor saet ualmindelig tidlig, spirede hurtigt ved den rigelige Regn og naaede i det lange fugtige Efteraar, i hvilket der saagodt som ikke en eneste Gang var nogen Nattefrost i det sydlige og mellemste Sverrig, en ualmindelig Frodighed og Friskhed, og selv den sildig saaede

Vintersæd har overalt udviklet sig godt og har saa godt som hele Vinteren kunnet fortsætte sin Væxt.

For Græssets Væxt var Sommeren naturligvis ogsaa særdeles heldig. Høsten har derfor været ualmindelig rig, og hertil kom et gunstigt Vjergningsvejr, saa Høet tillige kom godt i Hus.

Ogsaa for Rodfrugter var Sommeren gunstig, kun blev Kartoffeltoppen i enkelte Egne lidt for tidlig skadet af en enkelt Nats Frost i Slutningen af August. Paa disse Steder bleve Kartofflerne derfor ikke saa store, som man havde haabet; men i Reglen have de dog sikkert givet over en Middelhøst, hvilken imidlertid igjen formindskedes betydeligt dels ved Sygdom (i Skaane) og dels paa Grund af det fugtige Vejr, i hvilket de bleve optagne. Den vaade Jord, som derfor ved Optagningen blev blandet ind mellem Knoldene, har forarsaget, at disse mange Steder tidlig bleve fordærvede og, i Forbindelse med det langvarige milde Vejr, at de ofte allerede i Efteraaret begyndte at spire. En Mængde Kartoffler bleve derfor tidlig opfodrede, og man vedbliver fremdeles med Opfodringen af dem, da de kun ere i ringe Pris, og Transporten af dem saagodtsom hele Efteraaret og Vinteren har været meget besværlig.

Foruden Kartoffler dyrkes kun saa Rodfrugter. Naar man undtager Egnen om Sukkerfabrikkerne, seer man kun hist og her nogle smaa Stykker Jord anvendte til Gulerødder og Turnips. For begge disse Rodfrugter har Sommeren været meget gunstig, og de have i Reglen opnaaet en ualmindelig Størrelse.

Efteraaret var ualmindelig mildt og fugtigt; Pløjningen kunde derfor fortsættes længe uden at hindres af Frostene, hvorimod Regnen undertiden lagde en Del Hindringer i Vejen. Dog er sikkert overalt Efteraarspløjningen fuldført. En Del Sæd blev naturligvis tærsket i Efteraaret, for at man kunde drage Fordel af de høje Priser. Som det i Reglen er Tilfældet i et fugtigt Aar, giver Sæden ikke meget i Forhold til

Straaets Mængde, og Bægten er i Reglen kun ringe, navnlig er i de nordligere Egne Bægten af den fidsst modnede og høstede Havre ringe, og paa sine Steder er Kornet undertiden spiret og mørkt. Imidlertid vil dog Aaret 1872, ogsaa hvad Sverriges Kornproduktion angaaer, blive at regne for et af de bedre.

At der overalt er rigeligt af Halm og Hø saavel som Kartofler, vil ikke blot for Gjennemfødringen i Vinter være et særdeles stort Gode; men det vil ved den større Gjødningsmasse, som derved produceres, saavel direkte have Virkning paa de kommende Aar, som indirekte ved at forøge Lyften og bestyrke Tilliden til Jordbruget i det Hele.

Opdyrkningsarbejder udføres stadig og overalt; selv ved det mindste Torp bliver næsten aarlig taget lidt ny Jord ind til Ager. Dog har det forløbne Aar næppe været saa produktivt i denne Retning som de foregaaende, da Arbejderne, hvis Antal i de fidsste Aar ved Udvandringen stadig er formindsket, nu navnlig i 1872 have haft den rigeste Lejlighed til Fortjeneste ved alle de nye Baneanlæg, som finde Sted saa at sige i alle Egne af Landet, saavel som ved Fæstningsanlægget ved „Karlsborg“ og ved andre store Foretagender. Det har derfor i det forløbne Aar ofte været vanskeligt nok at skaffe det nødvendige Antal Arbejdere til Marken, hvortil dog endnu paa næsten alle større Gaarde findes en betydelig Styrke i Torperne, som ere skyldige at arbejde paa Gaarden; men navnlig har det været besværligt at faa udført de Opdyrkningsarbejder og andre Ekstraarbejder, man ellers kunde have ønsket. For Moseopdyrkninger var den mere fugtige end tørre Sommer ikke heldig, idet Regnen ofte umuliggjorde Brændingen, da det var vanskeligt at faa de affrællede Tørv tilstrækkelig gjennemtørrede.

At Arbejdspriserne ere stegne betydeligt følger af sig selv, og sjønt det er sørgeligt at se, hvorledes mange af de Arbejdere, der i Sommeren have været beskæftigede og tjent en Del Penge, nu i Vintertiden drive ledige omkring

og ødelægge Pengene, og desværre paa samme Tid sig selv, ved Drik og Sviren, saa er det dog glædeligt, at den Arbejder, som vil, nu har Lejlighed til at tjene en Dagløn, der sætter ham istand til ikke blot at ernære sig og sin Familie men ogsaa at lægge lidt tilside, hvad dog navnlig naturligtvis de Unge kunde gjøre, om de vilde. At en stor Del tænke paa at samle lidt til sin Fremtid, derom vidne de store Summer, som overalt i de sidste Aar ere blevne indsatte i de mange Sparebanker overalt i Landet; men desværre er der ogsaa et meget stort Antal, som ikke et Øjeblik tænke derpaa. De glæde sig over deres gode Fortjeneste og stole paa, at Fortjenesten til næste Aar skal blive ligesaa stor, og at de selvfølgelig ikke behøve at gemme fra det ene Aar til det andet. Det er meget vanstelig at faa faste Tjenestefolk, da de fuldvogne Karle hellere „gaa til Banen“, og i Løbet af Sommeren tjene saa meget, at de kunne være ledige og drive om Vinteren, end de binde sig til en fast Tjeneste hele Aaret rundt. Man maa derfor i Reglen lade sig nøje med halvvoxne Dreng og ældre Husmand.

Kreaturpriserne have hele Aaret holdt sig høje, og Landmanden har haft en god Indtægt ved Salget af Ungkreaturer og Oger, og de høje Priser i Forening med den rige Foderhøst have forarsaget, at der overalt tillægges en Mængde Kalve, og Kreaturbefættningerne forøges saaledes stadig. Handelen med Malkeskøer er i det Hele ringe, og det er kun de simpleste Individuer, som sendes til Markederne. Enhver søger derimod selv at tillægge sit Malkeskæg, hvilket sikkert ogsaa næsten vil være en Nødvendighed, i alt Fald saalænge Mejeridriften endnu ikke ret har vundet Terrain, men bestandig breder sig mere og mere over hele Landet. Der er nemlig nu overalt Trang til Malkeskøer, Ingen ville sælge dem, de have; men Alle ville kjøbe.

Fællesmejerierne eller „Actiebolagene“ til Opkjøb af Fløde have som ved et Trylleslag i hele Mellem- og det nordligere Sverrig vaakt Eysten og Interessen for Mejeridriften; thi ikke blot kunne de Nærmestboende nu, uden videre Ulejligh-

hed eller Kjendstab til Mælksens videre Behandling, faa en ret god Betaling for deres Mælk; men ogsaa Andre, som tidligere ikke have anseet det for lønnende at lægge sig efter Mejeridriften, faa nu Sjælene op, og Mejerier dannes efterhaanden overalt. Det forløbne Aar har ved sin rigelige Græsbevæxt og gode Høst i det Hele bidraget til at styrke denne vakte Interesse, og man tør sikkert haabe, at Mejeridriftens Udbredelse vil mere end noget andet Middel bidrage til, at Landbrugene ville drives op, navnlig derved, at man tvinges til at opfodre betydeligt mere Kraftfoder end tidligere, og samtidig ville de større Svinehold bidrage til Gjødningsbunkens Forøgelse baade i kvantitativ og kvalitativ Henseende. I Modsætning til de høje Priser paa Hornkvæget have Svinepriserne været paa-faldende lave, og navnlig har det i Sommer været endnu vanskeligere end ellers at sælge Flæsk. Det er imidlertid at haabe, at det stadig voksende Antal af Mejerier ogsaa i denne Henseende snart vil bidrage til, at vi ogsaa her ligesom i Danmark kunne blive istand til om Sommeren at sælge levende Svin til større Slagterier. Endnu ere Svineholdene for smaa, og navnlig findes unge, hurtigfede Svin endnu i for ringe Mængde til, at det kan lønne sig for Opkjøbere at samle større Mængder af Svin paa en Gang, og for den enkelte Landmand, der ikke har nok ad Gangen til at fylde en hel Jernbanevogn, lønner det sig ikke at sende de faa Stykker, han har. Derfor maa man endnu, naar undtages Skaane og de nærmeste Egne om Gøteborg og Stockholm indrette Fædningen saaledes, at Salget kan ske Efteraar, Vinter eller Foraar.

I intet af de foregaaende Aar ere Priserne paa Trævarer stegne i den Grad, som i det forløbne, og der er al Grund til at vente, at denne Stigning vil tiltage i en stadig voksende Grad. Vel komme de nye Baneanlæg til at bringe adskillige nye Skovstrækninger frem; men det vil ikke forslaa til at erstatte de Mæsser, som aarlig bortføres fra de nu snart udtømte Egne, som ville bruge lange Arrækker til igjen at frembringe nogenlunde brugbar Skov. Det er imid-

lertid vist udenfor al Tvivl, at det eneste Middel til ret at fremtvinge en ordentlig Skovkultur, en forstandig Nedhugning, Fredning af den opvoxende Skov og Beplantning eller Besaaing af de nøgne forhuggede Strækninger, just er den ved Skovens Udtjnding stadig voxende Pris paa Træet.

Tørvemoserne, hvoraf der overalt i Landet findes en umaadelig Mængde, begynde at blive mere og mere benyttede, selv i de Egne, som for faa Aar siden vare rige paa Skov.

Birke Jernbanerne til Skovenes Udælægelse, saa virke de just derved tillige til Jordbrugets Fremme. Saalænge der er fuldt op af Skov overalt, kjender man ikke ret Jordens Værdi, og desuden tager man hellere den lettere og hurtigere Fortjeneste ved Nedhugning og Salg af Skovene, end man vil vente paa den langsommere Fortjeneste ved at samle sine Kræfter til Dyrkning af Jorden. Ved Salget af Skovene staffles Kapitaler til at anvendes paa Jordbruget, og det varer derfor heller ikke længe, inden man i de af Øren gjennefsøgte Strækninger snart seer Hakkemaskinen, „Årdret“ og Ploven isærd med at opføre de for „Udbygning“ bedste Steder, og lidt efter lidt forøges Agerjorden og paa samme Tid Velstanden blandt Befolkningen.

De frugtbare Aar og de heldige Resultater af den paa mange Steder anvendte kunstige Gjødnings har ogsaa i det forløbne Aar forøget Antallet af dem, der ville prøve dennes Virkning, og Jordbruget, navnlig af Superfosfaterne, tiltager Aar for Aar.

Endnu til Slutning maa jeg omtale Stormen den 13de November, der ogsaa her i Sverrig har efterladt betydelige Spor. Oversvømmelserne i Skaane er jo for længe siden bekendte for Deres Læsere i Danmark. De kunne vel langtfra sammenlignes med de gruelige Begivenheder i Danmark, skjønt de paa enkelte Steder foraarsagede megen Nød og Elendighed. Men foruden denne Udælægelse, har Stormen tillige over hele Smaaland fældet en umaadelig Masse Træer i alle Skove, navnlig dog i de af Skovhuggerne mest udtjndede, hvor nu

Vinden ret af Hjertens Vlyft kunde hufere paa de aabne ryddede Pladfer og mellem de tyndftaaende lange Træer, fom nu havde Plads til ret at fvinge frem og tilbage, til Roden tilfjeldt var aldeles løst og ikke længere kunde holde fig fast i den forud af Regnen oplødte Jord. Storme have fikkert ofte været stærkere; men Ingen mindes nogenfinde en større Ødelæggelse blandt Træerne. Mon det ikke kan tænkes, at Trærødderne ere ligefom mere fastbundne til Jorden mod Veft end mod Øst, da det oftere blæfer fra den Side, og Rodfladen ved enhver Storm stadig paa de mest udsatte Træer løsnes i den Side hvorfra Vinden kommer, faaledes at Sugerødderne og Luften faa bedre Plads efter hver Storm. Z.

Norge.

I det forløbne Aar har Vejrlijet været i høj Grad forskjelligt i det søndenfjeldfte og det nordenfjeldfte Norge, og Aarsvæxten er derfor ogsaa faldet meget ulige ud i disse to Dele af Landet.

Det Søndenfjeldfte fik en temmelig tidlig Vaar, men den var samtidig meget fugtig, faa at Markarbejderne gif sent fra Haanden paa alle flet afgrøftede eller stærkt lerholdige Marker. Kornet spirede viftnok godt, men det fik ingen sund Fremvæxt paa fugtige Marker, og en i længere Tid vedvarende tør Periode, som indtraadte ud paa Sommeren, hidrog ikke til at forbedre det paa faadanne Steder. Paa mere tøriliggende eller vel afgrøftede Marker stod det derimod ret godt, og i det Hele taget vare Udfigterne for Kornavlens Bedkommende omtrent som til et Middelaars, da Høsten begyndte. Omtrent paa samme Tid, som Kornsturen begyndte for Alvor, indtraadte der imidlertid et nderst regnfuldt Vejrlij, som med korte Afbryndelser vedblev ligefra den sidste Del af August til Begyndelsen af November. Indhøstningen blev derved meget besværlig især for Vaarsædens Bedkommende, medens Vintersæden til dels blev indhøstet allerede før Regnvejrets Udbrud. Meget Korn spirede paa Marken, og Avlingen blev i det Hele taget let og

af mindre god Bestaffenhed, ligesom man ogsaa klager over, at det ved Tærstningen viser sig, at Udbyttet er mindre, end Agrenes Udseende i Sommerens Løb gave Anledning til at tro, hvilket jo ogsaa er en Erfaring, man i Almindelighed gjør i fugtige Aar. Kartoffelavlens er ogsaa faldet daarlig ud i denne Del af Landet, idet Udbyttet har været lidet paa fugtige Marker, ligesom Kartoflerne gjennemgaaende have været stærkt angrebne af Sygdom. Derimod har Høudbyttet været meget rigt over hele det søndenfjeldske Norge som en naturlig Følge af det fugtige Foraar. I Almindelighed blev ogsaa Høet indbjerget under gunstige Vejrforhold, og det særdeles gode Høudbytte bøder saaledes i meget høj Grad paa den mindre gode Kornavl, saa at denne Del af Landet maaste kunne antages at have havt et Middelaar.

I det Nordenfjeldske har Vejret gjennemgaaende været usædvanlig tørt og varmt, ligesom Foraaret til det sildige Efteraar. Udbyttet saavel af Hø som Korn har derfor her været mindre end i et Middelaar, men det har været af ualmindelig god Bestaffenhed, hvilket bøder noget paa den mindre Mængde. Kartoffelavlens har slaaet meget godt til i denne Del af Landet, og Kartoflerne have der i det Hele taget viist sig saagodtsom frie for Sygdom.

Det forløbne Efteraar har været ganske ualmindelig mildt over det hele Land, Frostens har iaar næppe nogetsteds anrettet Skade. Kreaturerne have kunnet gaa længe ude, og i Fjeldbeiterne har Havnegangen været ganske rigelig den hele Sommer. Som en Følge af det lange og milde Efteraar har der været god Anledning til at udføre alle paa den Tid foresaldende Arbejder.

Naar den norske Landmand seer tilbage paa det suundne Aar, da er det vistnok ikke med ublandet Tilfredsstillelse, og Udbyttet kan ikke i det Hele taget stilles ved Siden af de to nærmest foregaaende Aar, medens Mange endog have lidt temmelig følelige Tab ved en mindre god Kornhøst. Men samtidig stille Priserne sig ret gunstigt for de fleste Produkter, som

Landmanden afhænder, og Tilstanden omkring i vore Bygder synes at være tilfredsstillende, ligesom Alt tyder paa en sund om end langsom Udvikling af vore Landboforhold. Udførselen af Smør og Ost til England har ikke taget noget synderlig Opsving i Aarets Løb, men derimod synes det, som om en stadig Forsendelse af levende Kreaturer sammestedsken har lettere ved at udvikle sig. Medens en saadan Udførsel tidligere blot foregik i liden Maalestok og mere tilfældigvis fra Kristiania, har der nu ordnet sig en temmelig stadig Forsendelse derfra og fra Stavanger, der har affibet henved 3000 Faar og 3 à 400 Heste og Storfæ, ligesom ogsaa Trondhjem har begyndt at tage Del i denne Handel. Af Heste er der iaar udført en meget betydelig Mængde, fornemmelig til Sverrig, og Priserne ere derfor ogsaa stegne til en forhen ukjendt Højde.

W.
